

**Легенда
беларускага
вышуку**

СТАР. 3

**За што
паважалі
Жыгімонта
Казіміравіча?**

СТАР. 6

**Што
чакае
Крэўскі
замак?**

СТАР. 6

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

27

САКАВІКА 2018 г.

АЎТОРАК

№ 58 (28674)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

■ Справы вясковыя

ДА ПРАВЯДЗЕННЯ ПАСЯЎНОЙ ГАТОВЫЯ

Работы пачнуцца пасля прагрэву глебы
на глыбіні 10 см да плюс 7 градусаў

Фота БЕЛТА

Для правядзення пасяўной у краіне сёлета спатрэбіцца 1,9 млрд рублёў, паведаміў намеснік міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Уладзімір ГРАКУН у прэс-цэнтры БЕЛТА.

Грошы — не праблема

«Згодна з разлікамі правядзення веснавой пасяўной кампаніі, каб яе паспяхова правесці, нам трэба 1,9 млрд рублёў.

У тым ліку для закупкі гаруча-змазаных матэрыялаў трэба 347 млн, для набыцця мінеральных угнаенняў — 573 млн, на закупку сродкаў аховы раслін — 348 млн рублёў», — паведаміў Уладзімір Гракун.

Паводле слоў намесніка міністра, крыніцы фінансавання пасяўной ужо вызначаны. Гэта ў тым ліку рэспубліканскі бюджэт, сродкі мясцовых бюджэтаў, ільготныя крэдыты банкаў.

План — 9 млн тон збожжа

«Сельскагаспадарчыя арганізацыі краіны гатовыя да правядзення веснавых палявых работ. Распрацаваны комплексны план, вызначаны аб'ёмы вытворчасці прадукцыі, структура пасяўных плошчаў», — адзначыў Уладзімір Гракун. Пасяўная кампанія пачнецца пасля сходу снегу і прагрэву глебы. Па традыцыі ў першую чаргу работы пачынаюцца ў паўднёвых раёнах.

Намеснік міністра нагадаў, што сёлета плануецца сабраць 9 млн тон збожжа, у тым ліку ў сельгасарганізацыях — 8,3 млн тон. У сельскагаспадарчых, сялянскіх (фермерскіх) гаспадарках плануецца вырабіць каля 5 млн тон цукровых буракоў, 800 тысяч тон алейнага рапсу, больш за 1,2 млн тон бульбы, 180 тысяч тон ільнотрасты, 629 тысяч тон агародніны і 118 тысяч тон пладоў і ягад.

Калі ацэньваць становішча азімых культур, то спецыялісты даюць збожжавым добрую адзнаку.

Патрэба арганізацыі ў насенні яравых збожжавых і зернебабовых культур забяспечана на 137 %. У дастатковай колькасці маецца насенне яравой пшаніцы, ячменю (у тым ліку піваварных сартоў), аўса, яравога трыцкале, бульбы. Па словах Уладзіміра Гракуна, забяспечанасць сельгасарганізацый мінеральнымі ўгнаеннямі выйшла за ўзровень мінулага года на 19 %. Па выніках конкурсу вызначаны аб'ёмы закупкі сродкаў абароны раслін, якія дазваляюць цалкам забяспечыць захаванасць культур.

Працуем на рост экспарту

Наша краіна плануе сёлета павялічыць экспарт прадукцыі расліннаводства ў краіны Азіі. «Думаю, што ў Расію мы, па меншай меры, пастараемся паставіць аб'ёмы прадукцыі, не меншыя за ўзровень 2017 года. Але будзем нарошчваць пастаўкі ў іншыя краіны — Азербайджан, Узбекістан, Грузія, Кітай», — адзначыў Уладзімір Гракун. Разам з тым, калі Расіі спатрэбіцца павялічыць аб'ёмы паставак, Беларусь гатовая будзе гэта зрабіць, удакладніў намеснік міністра, дадаўшы, што гаворка ідзе пра экспарт бульбы, агародніны і пладоў.

Летась наша краіна экспартавала больш за 380 тысяч тон бульбы, і, па словах Уладзіміра Гракуна, гэты аб'ём «нашмат перавышае паказчыкі мінулых гадоў». Беларуская бульба прадавалася ў Расію, Узбекістан, Азербайджан і нават у Сербію. Павелічэнне экспарту адбываецца шмат у чым дзякуючы своечасоваму правядзенню праграм па развіцці бульбаводства, агародніцтва і пладаводства. «Мы здолелі пабудоваць сховішча для захаванасці гэтай прадукцыі — бульбы, агародніны, яблыкаў. Сёння яны дапамагаюць гандляваць у любы час, таму мы можам нарошчваць экспарт», — растлумачыў Уладзімір Гракун.

Вырошчванне буякоў і бахчавых

Па праграме аграбізнесу да 2020 года дзяржава будзе інвеставаць ва ўсе кірункі, якія прыносяць даход сельскай гаспадарцы. Прадугледжваецца ў першую чаргу развіццё пладаводства (выкуп саджанцаў і пасадка садоў), завяршэнне будаўніцтва сховішчаў, якія ў высокай ступені гатуюцца, развіццё бульбаводства, насенніводства шматгадовых траў. «Таксама гэта пасадка буякоў, бахчавых культур, распрацоўка тэхналогіі для вырошчвання гэтых культур», — удакладніў Уладзімір Гракун.

Ужо традыцыя сёлета плануецца заклікаць новыя сады на плошчы не менш за 500 тысяч гектараў. Паводле ацэнкі Місельгасхарча, апошнім часам цікавасць да садоўніцтва расце, асабліва з боку моладзі. «Сёння ёсць шэраг заявак ад маладых фермераў, якія хацелі б заняцца пладаводствам», — адзначыў намеснік міністра. **Сяргей КУРКАЧ.**

ВЯЗЫНСКАЕ ГУКАННЕ

Сярод гацей і ўдзельнікаў абрадавага свята, якое прайшло ў Купалавай Вязынцы, вясну гукала і Наста КУЗЬМІЧ — супрацоўніца сталічнага музея архітэктурных мініячюр. **Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.** Працяг фотарэпартажу на 8-й старонцы і на сайце «Звязды».

ЛІЧБА ДНЯ

**\$1 млрд
672,3 млн**

склаў тавараабарот Беларусі і Санкт-Пецярбурга ў 2017 годзе і ў параўнанні з 2016 годам павялічыўся на 19,7 %. Экспарт склаў 967,4 мільёна долараў і павялічыўся на 18,6 %, імпорт — \$704,9 млн (рост на 21,2 %). Сальда дадатнае — \$262,5 млн. Аснову экспарту ў 2017 годзе склалі пастаўкі ялавічыны свежай або ахаладжанай; сыроў і тварагу, масла; мяса і харчовых субпрадуктаў свойскай птушкі; малака і вяршыкоў згушчаных і сухіх; аўтамабіляў грузавых; цукру. У студзені 2018 года тавараабарот Беларусі і Санкт-Пецярбурга склаў 125,9 мільёна долараў і ў параўнанні з аналагічным перыядам 2017 года павялічыўся на 24,7 %.

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 6°
Віцебск	0°
Гомель	+ 3°
Гродна	+ 3°
Магілёў	0°
Мінск	+ 1°

■ Жыллё

НОВЫЯ АПАРТАМЕНТЫ: УПЭЎНЕНЫ РОСТ

Кватэры ў новабудуўлях даражэюць

Попыт пасунуўся ўгору

Па частцы пакупніцкай актыўнасці на рынку жылля, якое будзецца, восень можна назваць найбольш актыўным перыядам мінулага года. Шмат у чым гэта было абумоўлена зніжэннем у цане крэдытаў, якія кампенсавалі недахоп фінансаў у пакупнікоў. У прыватнасці, па даных агенцтва «Твая сталіца», у кастрычніку-лістападзе на ўзрост крэдыту вырасла пераважная доля пакупнікоў кватэр у новабудуўлях класаў эканом і стандарт.

Акрамя таго, паколькі выбар кватэр на другасным рынку памяншаўся, частка пакупнікоў «старога» жылля вымушана была звярнуць свой позірк на новабудуўлі. Так, другасны рынак жылля можа прапанаваць кватэры, гатовыя да пражывання (з рамонтам і мэбляй), але яны, як правіла, адчувальна даражэйшыя, чым новабудуўлі бюджэтных класаў, ды і выбар такіх кватэр памяншаўся з кожным днём. А калі параўноўваць новабудуўлі з кватэрамі стандартных спецыфікацый якасцю другаснага рынку, то можна сказаць, што рамонт трэба рабіць у абодвух выпадках.

Некаторы аптымізм усялялі пакупнікам таксама і агучаныя ўрадам прагнозы па стабільнасці

Фота Ганна ЗАНІКОВІЧ

на працягу 2018 года курса замежнай «зялёнай» валюты.

Заяўленыя цэны ўражваюць

Павелічэнне цэн па асобных дамах і кватэрах адзначалася яшчэ з лета, але паўсюдны характар яно набыло толькі да канца мінулага года. Бачачы падаграваны крэдытамі актыўны попыт на новабудуўлі і рэкордна нізкую прапанову кватэр на другасным рынку, забудовшчыкі пайшлі на больш актыўнае павышэнне цэн.

СТАР. 2

■ Парадак на зямлі

ПАРКОЎКІ, КВЕТНІКІ І КУТОЧКІ ДЛЯ АДАСОБЛЕНАСЦІ

Сталічныя двары і праспекты ўпрыгожацца за кошт дзяржавы і жыхароў

Пасадзіць больш за два мільёны кветак і тысячы кустоў, усталяваць шлагбаумы ў дварах, арганізаваць новыя формы велапарковак, заняцца ямячным рамонтам на 118 тысяч м² прыдамавых дарог і збудоваць пляцоўкі пад смеццевыя кантэйнеры збіраюцца сёлета ў межах праграмы па добраўпарадкаванні гарадоў і населеных пунктаў. Да многіх мерапрыемстваў прапануюць далучыцца разам са сваімі сродкамі і грамадзянамі.

Самае папулярнае — дзіцячыя пляцоўкі, лаўкі і сметніцы

Дзесці дваровых тэрыторый 14 дамоў запланавана капітальна адрамантаваць у гэтым годзе. Сярод плануючыхся работ — пашырэнне праезднага, уладкаванне дадатковых паркоўных месцаў, рэканструкцыя існуючых і абсталяванне новых гульня-

вых і спартыўных пляцовак. На гэта выдзелена больш за 4 млн рублёў.

— Вельмі разлічваем на актыўны ўдзел жыхароў гэтых дамоў. Мы можам за іх сродкі прапанаваць зрабіць у дварах шлагбаумы, агароджы для дзіцячых пляцовак, усталяваць дадатковае абсталяванне для дзяцей, — пракаментавала пачынанне **Маргарыта ЯЗІНСКАЯ**, начальнік аддзела па добраўпарадкаванні **ДА «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка»**. — Спадзяёмся і на іх удзел у азеляненні двароў. Пакуль праводзім з жыхарамі гэтых дамоў сходы па абмеркаванні сумесных планаў.

Бягучы рамонт і добраўпарадкаванне абдуцца яшчэ ў 435 мінскіх дварах. Гэта ямячны рамонт на 118 тысяч м² дарог. Афарбоўка і рамонт каля 14 тысяч адзінак дзіцячага гульнявога абсталявання і каля 24 тысяч малых архітэктурных формаў (сметнік, лавак). З дапамогай насельніцтва тут запланавана высадзіць кусты і дрэвы, адрамантаваць газоны і стварыць кветнікі.

СТАР. 2

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

КІТАЙ ЗАПУСЦІў НАФТАВЫЯ Ф'ЮЧАРСЫ ў ЮНЯХ

26 сакавіка прайшлі адпаведныя таргі на Шанхайскай міжнароднай энергетычнай біржы, ф'ючарс атрымае абрэвіятуру INE. На распрацоўку, дапрацоўку і запуск гэтага кантракта КНР спатрэбілася амаль 25 гадоў. Кітай анансававу запуск таргоў яшчэ некалькі месяцаў таму, аднак іх старт неаднаразова адкладваўся. У першыя хвіліны гандлю здзелкі праходзілі па цане 440,2 юаня за барэль, што адпавядае \$ 69,71, гэта значыць прыкладна столькі ж, колькі і ф'ючары на нафту маркі Brent. Пастаўкі будуць ажыццяўляцца з партыі Амана, Катары, Емена, Ірака (Басра) і Усходняга Кітая. Парты пагрузкі могуць быць у далейшым скарачаны з улікам рынковых умоў. Нафта, якая пастаўляецца, будзе знаходзіцца ў сямі сховішчах, размешчаных у прыбярэжных раёнах кітайскіх правінцый Чжэцзян, Шаньдун, Гуандун, Ляанін, а таксама ў глыбакаводным порце Шанхай, паведаміла ТАСС.

Калі інвестары зацікавацца новым кантрактам, у перспектыве ён можа стаць арыентаваным для рынку нафты, а юань пацягнуць долар з лідзіруючых пазіцый. І хоць павінна прайсці нямаля часу, падставы для гэтага ёсць. На думку кіраўніка партнёра хедж-фондаў Graticule Asset Management Asia (GAMA) Адама Левінсона запуск нафтаф'ючарсаў у юанях стане шокам для тых інвестараў, якія не надаюць гэтаму асаблівага значэння. Гэта можа стаць смяротным ударам для долара ЗША, які і так аслабляецца апошнім часам, а таксама стане перадаумовай для таго, каб юань здабыў статус дамінаючай сусветнай валюты, піша Oilprice. Гэта не проста мудрагелістая навіна, пра якую ўсе забудуць праз некалькі дзён, дадае выданне. Значэнне запуску новага

інструмента звязана з тым, што Кітай стаў летась найбуйнейшым імпарцёрам нафты і прадпрымае намаганні для пераводу часткі сваіх здзелак па закупцы ў юані. Калі дэдальарацыя нафтавых здзелак будзе пашырацца, попыт на фандаванне ў амерыканскай валюце рэзка скараціцца, што адаб'ецца на попыце на дзяржаўнага ЗША.

ЭРДАГАН НАЗВАў УСТУПЛЕННЕ ў ЕўРАСАЮЗ СТРАТЭГІЧНАЙ МЭТАЙ ТУРЦЫІ

Аб гэтым заявіў турэцкі лідар Рэджэп Таіп Эрдаган журналістам перад адбыццём у Варну на сустрэчу на вышэйшым узроўні ЕС — Турцыя. Ён заклікаў ЕС прыбраць «штучныя палітычныя перашкоды» для ўступлення Турцыі ў ЕС і не ўжываць двойныя стандарты. «Мы выканалі ўсе пункты (для ўступлення ў ЕС. — Рэд.), на якіх дамовіліся», — дадаў Эрдаган. Як вядома, Турцыя ў 1963 годзе падпісала пагадненне аб асацыяцыі з ЕС (у той час — ЕЭС), а ў 1987-м паддала заяўку на сяброўства ў саюзе. Аднак перамовы аб ўступленні пачаліся толькі ў 2005-м, прычым неаднаразова прыпыніліся з-за рознагалоссяў.

У ІТАЛІІ АБРАЛІ СТАРШЫНЯў АБЕДЗВЮХ ПАЛАТ ПАРЛАМЕНТА НОВАГА СКЛІКАННЯ

Спікерам верхняй (Сената) упершыню ў гісторыі Італіі, пачынаючы з часоў Сардынскага каралеўства, якое папярэднічала працэсу аб'яднання Апенінаў ў XIX стагоддзі, стала жанчына — Марыя Элізабета Альберці Казелаці. Палату дэпутатаў узначаліў Раберта Фіка. 71-гадовая Казелаці, прадстаўніца партыі Сільвія Берлусконі «Наперад, Італія!» і найбольшайша папярэдняй экск-прым'ера, была вылучана ад правацэнтрыйскай кааліцыі, у склад якой, акрамя яе партыі, уваходзяць «Ліга» Матэа Сальвіні і «Браты Італіі» Георгі Мелоні. Фіка — адзін з лідараў антысістэмнага руху «Пяць зорак». Менавіта гэтыя два блокі перамаглі на парламенцкіх выбарах, якія адбыліся 4 сакавіка.

■ На слыху

ГАНДЛЁВЫЯ ЦЭНТРЫ ПРАВЕРАЦЬ НА БЯСПЕКУ

Страшная трагедыя адбылася 25 сакавіка ў расійскім Кемераве. Там загарэўся гандлёвы цэнтр «Зімовая вясня». Па апошніх звестках, загінулі 64 чалавекі. **Наведвальнікі гандлёвых пунктаў фактычна апынуліся заблакаванымі ў вогненнай пастцы. Шмат ахвяр было знойдзена ў кіназалах, якія знаходзіліся каля ачага ўзгарання на чвэрцім паверсе цэнтра. Людзі, спрабуючы ўратавацца ад агню, выскакалі з вокнаў. Каб патушыць агонь, пажарным спатрэбілася ажно 17 гадзін.**

Але ўсё гэта пакуль не дае адказу на балючыя пытанні. Чаму была адключана пажарная сігналізацыя? Чаму былі заблакаваны пажарныя выходы? Чаму пры ўводзе гандлёвага цэнтра ў эксплуатацыю і ў працэсе яго работ былі дапушчаны парушэнні, якія і прывялі да катастрофы? Тым часам Прэзідэнт Беларусі даў даручэнне МНС распрацаваць комплексны план і правесці праверку ўсіх гандлёвых цэнтраў у Беларусі. Пра гэта паведаміў міністр па надзвычайных сітуацыях **Уладзімір ВАШЧАНКА**.

○ Словы падтрымкі

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «Пачуцці смутку і спачування перапаўняюць сэрцы беларусаў».

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка накіраваў спачуванні Прэзідэнту Расіі Уладзіміру Пуціну і губернатару Кемераўскай вобласці Аману Тулееву ў сувязі з трагедыяй пры пажары ў гандлёвым цэнтры ў Кемераве, паведамілі «Звяздзе» ў прэс-службе беларускага лідара.

«З глыбокім смуткам і болем у Рэспубліцы Беларусь успрынялі паведамленне аб пажары ў гандлёвым цэнтры ў Кемераве, які прывёў да чалавечых ахвяр, сярод якіх шмат дзяцей. Гэта велізарная гора не толькі для родных і блізкіх, але і для ўсёй Расіі. Мы шчыра супражываем сем'ям загінулых і жадаем хутчэйшага выздараўлення пацярпелых», — гаворыцца ў спачуванні, накіраваным на адрас Уладзіміра Пуціна.

— Мы ўжо паставілі задачы кіраўнікам нашых падраздзяленняў на месцах: ва ўсе вобласці будуць накіраваны супрацоўнікі міністэрства для арганізацыі гэтай работы. Мы апавясцілі аб гэтым Дзяржаўнаму кантролю, старшыню Дзяржкантролю, старшыню камісіі па надзвычайных сітуацыях пры Саўеце Міністраў, а таксама давалі інфармацыю да ўсіх кіраўнікоў аблвыканкамаў.

Мы будзем правяраць шляхі эвакуацыі, работу сістэм бяспекі аўтаматычнага пажаратушэння, тэрэтычныя і практычныя ўменні персаналу. Мы рэкамендуем кіраўнікам гандлёвых аб'ектаў не чакаць прыходу ратавальнікаў, а ўжо неадкладна прыняць меры для ўварэння бяспечных умоў.

Аб зробленай рабоце і канкрэтных прапаноў будзе даложа на Прэзідэнту. Усе аб'екты, дзе выяўляцца парушэнні, будуць пазначаны. А калі вызначым, што сітуацыя можа пагражаць жыццю людзей, будуць прымацца меры нават да забароны работы гандлёвых аб'ектаў да таго часу, пакуль іх не прывядуць у належны стан. Мы не можам дапусціць, каб з-за чыйсьці халатнасці гінулі людзі. **Валяр'ян ШКЛЕННІК.**

ISSN 1990 - 763X

18058>
9 771990 763008

«Не будзь невідзімка на дарозе!»

У ДНІ ШКОЛЬНЫХ КАНІКУЛ — АСАБЛІВАЯ ЎВАГА ДЗЕЦЯМ

327 сакавіка па 2 красавіка праходзіць рэспубліканская прафілактычная акцыя пад назвай «Не будзь невідзімка на дарозе!». Яе мэта — папярэджанне ДТЗ з удзелам пешаходаў, папулярызацыя выкарыстання флікераў і камізлек павышанай бачнасці ў цёмны час сутак.

Штодня супрацоўнікі міліцыі будуць патруляваць участкі дарогі, дзе найбольш часта адбываюцца небяспечныя сітуацыі. Яны будуць ажыццяўляць нагляд за выкананнем правілаў пераходу праезнай часткі, у выпадку неабходнасці — папярэджаць і караць парушальнікаў.

Як растлумачыла старшы інспектар па агітацыі і прапагандзе АДАІ УУС Кастрычніцкага раёна Мінска **Вікторыя ЦАРУК**, у Правілах дарожнага руху замацавана норма абавязковага выкарыстання святлоадбівальных элементаў у цёмны час сутак пры руху па краі праезнай часткі. Таксама гэта рэкамендувана пры пераезненні праезнай часткі па-за ўстаноўленымі месцамі. Па статыстыцы ў больш чым палове выпадкаў наезды на пешаходаў адбываюцца ў цёмны час сутак. Таму трэба рабіць усё неабходнае, каб сябе засцерагчы. Лепш за ўсё выкарыстоўваць адрознае ад адрознага флікераў — адначасова і з правага і з левага боку. Пры куплі адрознага для дзяцей перавагу варта надаваць мадэлям са святлоадбівальнымі элементамі. А каб дамагчыся максімальнага эфекту, можна надзець камізельку павышанай бачнасці са ўстаўкамі са святлоадбівальнага матэрыялу. Гэтая тэма падчас акцыі будзе на асаблівым кантролі.

Кіроўцам неабходна памятаць, што пры пад'ездзе да пешаходнага перахода трэба рухацца з хуткасцю, якая дазволіць пры неабходнасці саступіць дарогу пешаходам. Не варта забываць і аб тым, што пакадаць сваё аўтамабілі бліжэй чым за 15 метраў ад пешаходных пераходаў забаронена Правіламі дарожнага руху. Гэта абмяжоўвае агляд як кіроўцу, так і пешаходу, у сувязі з чым узнікае небяспека здзяйснення наезду на пешахода.

За парушэнні правілаў праезду пешаходных пераходаў прадугледжана адміністрацыйная адказнасць у выглядзе папярэджання або штрафу ад 1 да 5 базавых велічын. Пры паўторным падобным парушэнні на працягу года прадугледжаны штраф ад 2 да 8 базавых велічын.

У студзені — лютым 2018 года на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь з удзелам пешаходаў здзейснена 223 ДТЗ, у якіх 48 чалавек загінулі і 180 атрымалі траўмы. Па вёсцы пешаходаў адбылося 101 ДТЗ, у выніку 37 чалавек загінулі і 65 — атрымалі траўмы рознай ступені цяжкасці. 44 з 48 загінулых у ДТЗ пешаходаў атрымалі смяротныя траўмы ў цёмны час сутак.

О ДАРЭЧЫ

Калі вы бачыце людзей, якія ляжаць або з цяжкасцю перасоўваюцца паблізу праезнай часткі, патэлефануйце па нумары 102 — ваш званок можа дапамагчы выратаваць чалавечы жыццё.

Дар'я КАСКО

Дар'я КАСКО

БЯСПЕКА НА СЛУЖБЕ І ЎТУЛЬНАСЦЬ ДОМА

Вялікая дата для ўнутраных войскаў

2018-ы адзначаны чарговай унушальнай датай у гісторыі беларускай міліцыі. 18 сакавіка ўнутраным войскам МУС споўнілася сто гадоў.

нага жылога дома. Тут разам з сям'ямі будуць жыць прадстаўнікі той самай сталічнай вайскавай часці 3214.

— Дом 19-павярховы, на 132 кватэры. Ёсць як адна-, двух-, так і трохпакаёвыя. Тэрыторыя вакол добраўпарадкавана: дзіцячая пляцоўка, стаянкі для аўтамабіляў і нават велагараж. І самая вялікая перавага — да часці можна дайсці літаральна за тры хвіліны, — расказвае дырэктар упраўлення капітальнага будаўніцтва «Усход» **Сяргей ПЕРЦАЎ**. Арганізацыя займалася будаўніцтвам ужо другога дома для супрацоўнікаў часці 3214, першы быў збудаваны ў мінулым годзе. Упраўленне капітальнага будаўніцтва ўвогуле цесна супрацоўнічае з сілавымі структурамі: цяпер у Вайсковым гарадку ва Уруччы прыступілі да будаўніцтва школы, у мінулым годзе там жа здалі дзіцячы сад. Дарэчы, гэта адзінае УКБ у горадзе, якое займаецца будаўніцтвам выключна сацыяльных аб'ектаў.

На ўрачыстай цырымоніі перадачы ключоў прысутнічаў кіраўнік міліцыйскага ведамства генерал-лейтэнант міліцыі Ігар Шуневіч, яго намеснік — камандуючы ўнутранымі войскамі генерал-маёр Юры Караеў, а таксама першы намеснік генеральнага дырэктара ТАА «МАПІД» (якое займаецца непасрэдна ўзвядзеннем дома), Іван Хічэўскі, кіраўнік адміністрацыі Першамайскага раёна Мінска Ігар Кудравіч — усё разам яны і перарэзалі чырвоную стужку ўвахода ў дом.

Цырымонія выдалася хваляючай. Усім хацелася хутчэй убачыць уласныя кватэры, якія сталі сапраўдным шчасцем для здымнага жылля. У многіх сем'ях ужо ёсць дзеці — яны першымі пабеглі аглядаць свае будучыя пакоі.

У трохпакаёвую кватэру на другім паверсе гаспадары ўжо паспелі перавезці некаторыя рэчы. У сям'і Лабанавых трое дзяцей: Ніна, Руслан і Сямён, таму прастор — як мага дарэчы. Галава сямейства

«ДОЎГ! ГОНАР! АЙЧЫНА!»

Служачыя ўнутраных войскаў з моманту заснавання падраздзялення працягвалі сябе найлепшым чынам як у паўсядзённым жыцці, так і ў перыяд цяжкіх выпрабаванняў для краіны. Паслярэвалюцыйная грамадзянская вайна, Вялікая Айчынная, засілле бандытызму пасля яе заканчэння, выкананне свайго абавязку ў гарачых кропках і месцах стыхійных бедстваў, тэхнагенных катастроф. Штодня больш за тысячу вайскоўцаў ахоўваюць грамадскі парад па ўсёй краіне. І робяць гэта пасляхова: нездарма ў мінулым годзе колькасць злачынстваў, здзейсненых у грамадскіх месцах, знізілася на 13,5%. Акрамя гэтага, служачыя ўнутраных войскаў МУС забяспечваюць ахову папраўчых калоній.

У віншавальным слове, звернутым да прадстаўнікоў падраздзялення, **міністр унутраных спраў Ігар ШУНЕВІЧ** падкрэсліў, што невыпадкова дэвізам ваенна-служачых ўнутраных войскаў з'яўляюцца словы «Доўг! Гонар! Айчына!».

— Гісторыя ўнутраных войскаў — гэта прыклад самаахвярнага служэння Радзіме. У баявой і мірнай абстаноўцы прайдзены саўпаны шлях ад невялікай канвойнай каманды да буйнога вайскавага фарміравання. За 100 гадоў змянілася не адно пакаленне вайскоўцаў. Але нязменнымі заставаліся найважнейшыя зада-

чы — ахова грамадскага парадку, абарона інтарэсаў асобы, грамадства і дзяржавы. Летпіс іх выканання з'яўляецца праўдзівай школай мужнасці і гераізму.

У гонар юбілею РУП «Белпошта» сумесна з Міністэрствам сувязі і інфарматызацыі падрыхтавала тэматычны паштовы прэкт: марку, канверт «Першы дзень» і спецыяльны штэмпель. У аснове маркі — эмблема ўнутраных войскаў МУС Беларусі, на канверце «Першы дзень» — памяты знак да 100-годдзя ўнутраных войскаў МУС. Тыраж прадукцыі склаў 40 тысяч асобнікаў.

Кульмінацыяй свята сталі ўрачысты канцэрт у Палацы Рэспублікі і маштабнае мерапрыемства на тэрыторыі гісторыка-культурнага комплексу «Лінія Сталіна». Тут прайшоў тэатралізаванае шоу, у якім былі паказаны асноўныя вехі ў гісторыі падраздзялення. Сучасную дзейнасць ўнутраных войскаў прайлюстравалі байцы Спецыяльнага атрада хуткага рэагавання, якія сумесна з кінолагамі і сцэнарыстамі атрымалі ўдзел у «злачынцаў» на аўтагаспадарстве, а таксама паказальныя выступленні прадстаўнікоў сталічнай в/ч 3214.

ЧЫРВОНАЯ СТУЖКА ЯК СІМВАЛ ШЧАСЦЯ

Але, мабыць, самым галоўным падарункам для служачых ўнутраных войскаў стала здана ў эксплуатацыю шматкватэр-

■ Па-за службай

СОЛА ДЛЯ ГІТАРЫ З АРКЕСТРАМ

Як захапленне прыносіць карысць на службе

Сяргей СТАРОВОЙТАЎ аб гітары марыў з дзяцінства. Але абставіны склаліся так, што ў музычную школу ён не трапіў, затое ў прамым сэнсе «адыграўся» ў юнацтве. На шаснаццацігоддзе мама падарыла гітару, і панеслася... Сваім галоўным дасягненнем Сяргей лічыць выступленне на аглядзе-конкурсе мастацкай самадзейнасці супрацоўнікаў МУС. Аднак пра ўсё па парадку.

Пасля знакавага падарунка тады яшчэ студэнт Мінскага дзяржаўнага энергакаледжа гітару з рук не выпускаў — рэцэпіраваў нярэдка па 10—12 гадзін запар. Затое ўжо праз паўгода іграў упэўнена, выстулаў на ўсіх канцэртах і конкурсах у каледжы. «Памятаю, мы з сябрамі напісалі для дзятчат песню да 8 Сакавіка, яе ўключалі на тэлевізарах у вестыбюлі — гэта быў момант трыумфу», — з усмешкай успамінае Сяргей.

У прыярэтыце быў рускі рок, але паступова музычны густ маладога чалавека пачаў трансфармавацца, і на змену модзе прыйшла любоў да класікі: Джо Сатрыяні, Гары Муэр, Эндзі Ціманс. Тады ў Сяргея з'явілася і электрагітара. Дастань яе, дарэчы, было няпроста. Выбару ў парананні з сённяшням амаль не было, сваю «прыгажуню» хлопце заказаў у майстра.

Калі заканчваў энергакаледж, Сяргей нават хацеў паступаць вучыцца далей на артыста. Але лёс распарадзіўся інакш: хлопца прызвалі ў войска, а пасля службы ён ужо вырашыў звязаць сваё жыццё з міліцыяй. Захапленне засталася, бо гэта, як сцвярджае Сяргей, не проста хобі, а ўжо частка душы.

У музыцы Сяргей больш за ўсё цэнціць мелодычнасць, каб кампазіцыя пасля сябе пакідала ў настроі след. Менавіта такую, пад аўтарствам Гары Мура, ён выбраў для агляду-конкурсу. Адборачны этап праходзіў ва ўсіх абласцях і сталіцы, пераможцы выходзілі ў фінал і прымалі ўдзел у святковым канцэрце, прысвечаным ветэранам унутраных спраў і ўнутраных войскаў.

— Гэта мая самая вялікая творчая перамога і гонар перад самім сабой. Бо выступаць на канцэрце, на якім прысутнічае кіраўніцтва МУС, гонар і ў той жа час вялікая адказнасць, — прызнаецца лейтэнант міліцыі.

На канцэрце Сяргей прадстаўляў Першамайскае РУУС горада Мінска, дзе ён ужо чатыры гады служыць інспектарам крымінальна-выканаўчай інспекцыі. А пачынаў ён сваю кар'еру ў праваахоўных органах са службы ў падраздзяленні, якога ўжо не і-

нуе, — аддзела ўнутраных спраў па ахове Мінскага метрапалітана, быў міліцыянерам роты ППС, паралельна вучыўся ў Магілёўскай каледжы МУС.

Нагледзячы на тое, што праца адымае шмат часу, Сяргей стараецца знаходзіць яе і на захапленне гітарай, і на сямя. Жонка і дзеці толькі падтрымліваюць такое хобі. У пары сын і дачка, якім бацька ў будучыні плануе абавязкова перадаць свае навыкі. Было б жаданне, а з магчымасцямі асвойваць новыя напрамкі ў XXI стагоддзі праблем дакладна няма.

Да гэтага часу супрацоўнік міліцыі успамінае пра ўзрушальныя эмоцыі, якія яго захапілі на аглядзе-конкурсе, бо там ён упэўнена выступіў з духавым аркестрам, які іграў ужывую.

— Для любога выступлення вельмі важна маральна-настроіца і сабрацца, пры гэтым ужо ў працэсе атрымаць сапраўднае задавальненне ад ігры, — гаворыць Сяргей. — Тады гэта перадацца і гледачам...

Дар'я КАСКО

■ Асоба

ЛЕГЕНДА БЕЛАРУСКАГА ВЫШУКУ

Адным з самых вядомых беларускіх сышчыкаў пачатку XX стагоддзя быў **Аляксандр Раманавіч Ільковіч**. За сваю адданасць абранай прафесіі і высокае прафесійнае майстэрства стаў сапраўдным легендай крымінальнага вышуку Беларусі: **Аляксандру Ільковічу ўдалося служыць пры чатырох (!) уладах, і кожны раз пры палітычных зменах яго прасілі застацца, фактычна не мяняючы сваёй пасады. У 1911—1917 гадах ён узначалваў вышукое аддзяленне Мінскага гарадскога паліцэйскага ўпраўлення, а ў далейшым — крымінальны вышук Мінскай гарадскоў міліцыі.**

Аляксандр Ільковіч нарадзіўся 11 кастрычніка 1878 годзе ў вёсцы Выгода Слуцкага павета Мінскай губерні (сёння — Капыльскі раён Мінскай вобласці) у беларускай сялянскай сям'і. Службу пачаў 31 мая 1899-га на пасадзе канц-ліярыскага служыцеля 3-га разраду Мінскага павятовага паліцэйскага ўпраўлення, дзе ў чэрвені стаў сталаначальнікам, а ў лютым 1902-га — сакратаром. Пастановай Мінскага губернскага праўлення ад 23 снежня 1904 года прызначаны на пасаду прыстава 1-га стану Мазырскага павета.

У жніўні 1905-га яго пераводзяць прыставам у 3-і стан Мінскага павета (мястэчка Койданова). «Найвысэйшым загадам па грамадзянскім ведамстве ад 4 жніўня 1909 г. за аднаку па службе» быў узведзены ў чын калежскага рэгістратара.

22 жніўня 1904-га Аляксандр Раманавіч Ільковіч абвясціў Франца Вярыжбіцкага і Кацярыну Юргіну, якія здзейснілі «рад дзёржскіх буйных крадзёжоў у Мінску і Гродзенскай губерні». За зартыманне злачынцаў губернатр хадайнічаў аб узнагароджанні Ільковіча ордэнам Святога Уладзіміра 4-й ступені.

«Найвысэйшым загадам па Грамадзянскім ведамстве ад 1 красавіка 1913 г. за № 18» Аляксандр Раманавіч Ільковіч «узведзены за выслугу гадоў у губернскага сакратара з 4 жніўня 1912 г.», а 6 снежня 1912 г. узнагароджаны ордэнам Святога Станіслава 3-й ступені.

Пасля рэвалюцыйных падзей лютага і кастрычніка 1917-га ён увайшоў у лік тых службоўцаў паліцыі Мінска, якіх новыя ўлады не звольнілі. Больш за тое, яму, як сапраўднаму знаўцу сваёй справы, даверылі ўзначаліць крымінальны вышук — заняць пасаду загадчыка крымінальнага аддзялення мін-

скай гарадскоў міліцыі. Адзначым, што працаваў Ільковіч на гэтай пасадзе як пры Часовым урадзе, так і пры савецкай уладзе; дарэчы, у 1917-м — пад кіраўніцтвам першага начальніка мінскай міліцыі Міхаіла Фрунзэ, а ў 1918—1919 гг. — Яўхіма Кроля, які пасля ўзначальваў міліцыю БССР.

Супрацоўнікі міліцыі, якія спасцігалі асновы вышуковага рамяства пад кіраўніцтвам Аляксандра Ільковіча, склалі ў далейшым прафесійны касцяк крымінальнага вышуку савецкай Беларусі.

У жніўні 1920 года Ільковіча арыштаваў асобы аддзел Заходняга фронту па абвінавачванні ў контррэвалюцыі. Віна яго палягала на тым, што ў 1919 г. ён апынуўся ў акупаваным польскімі войскамі Мінску, дзе і пры новай уладзе працягваў выконваць свае прафесійныя абавязкі — лавіць збойцаў і рабаўнікоў мірнага насельніцтва. Аднак тады разабраліся, і ў верасні па пастанове рэвалюцыйнага трыбунала Заходняга фронту А. Ільковіча вызвалілі з-пад варты.

З 1923 г. ён працаваў інструктарам у Народным камісарыяце земляробства БССР. 8 ліпеня 1926 г. былаго начальніка крымінальнага вышуку зноў арыштавалі і абвінавачвалі ў контррэвалюцыйнай дзейнасці. Дазнанне праводзілі супрацоўнікі ДПУ БССР. На гэты раз яму інкрывінавалася, што, будучы начальнікам Мінскага вышуковага аддзялення, «аказваў жандрарскаму ўпраўленню садзейнічанне ў барацьбе з рэвалюцыйным рухам».

Прастава і 1919 год, калі Ільковіч, на думку чэкістаў, не хапіла «грамадзянскай мужнасці» пакінуць Мінск. Пра стаўленне да Аляксандра Ільковіча чэкіскага ведамства красамойна сведчыць службовая запіска начальніка сакрэтнага аддзела ДПУ БССР І. Д. Рэмзіава (1889—1943). Паддём вытрымкі з яе з захаваннем арыгінальнай лексікі: «Быў прывітаным. Любіў уголовнае дело, при том имел больше способности к этой работе. Начальство (губернатор) оценило и назначило его начальником сыскаго

Юрый КУР'ЯНОВІЧ

Государственное предприятие «МГЦН» извещает о проведении 27 апреля 2018 г. аукционных торгов по продаже права заключения договоров аренды имущества, в рамках 230-го открытого аукциона по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной и иной собственности

Table with 7 columns: №, Местонахождение имущества, Площадь (кв. м), Размер коэффициента к базовой ставке арендной платы или размер арендной платы, Начальная цена права заключения договора аренды объекта (руб.), Целевое использование имущества, Сумма задатка (руб.), Характеристика имущества и иные сведения. Contains 10 rows of auction lots.

РП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении повторных электронных торгов по продаже склада, расположенного по адресу: Минская обл., г. Логойск, ул. Победы, д. 86, корп. 5

1. Победитель электронных торгов либо в случае, если электронные торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в электронных торгах подано только одним участником, и он согласен приобрести Предмет электронных торгов по начальной цене, увеличенной на 5% (пять процентов), (Претендент на покупку) обязан оплатить полную стоимость Предмета электронных торгов не позднее 20 (двадцати) рабочих дней с момента подписания протокола электронных торгов.

Чулі?!

Наш чалавек зноў у космасе

Чарговы запуск міжнароднага экіпажа ў космас, як, на першы погляд, ні дзіўна, — падае, якая мае дачыненне да беларускага Віцебска. Менавіта тут, на вуліцы з «касічнай» назвай — Цітова — жывуць бацькі пакаральнага космаса Алега Арцём'ева, Героя Расіі.

параўноўваць, бо пабываў пасля паляту ў многіх школах, ВНУ, дзе расказваў пра космас. У Віцебску, напэўна, як і ў іншых гарадах, касманаўта часта пытаўся пра «марсыянскі вопыт». Нагадаю, у 2009 годзе ён браў удзел у 105-сутачным экспедыцыя, які імітаваў палят на Марс. Падчас нашай размовы сказаў, што, канешне, будзе рады стаць адным з першых марсыян у сапраўднасці. І, безумоўна, не выключана, што гэты чалавек, які мае беларускія карані, стане «нашым чалавекам» і на іншай планеце! Тым больш што адпаведна «марсыянскія планеты» ў расіяні ёсць.

У абласным цэнтры і наваколлях Алега Арцём'ева перыядычна бывае, каб сустрэцца са сваякмі. І рэпартажам нашай газеты вясной 2015-га папашчаваў прэс-цэнтр час разам з касманаўтам, яго жонкай і сынам па плошчы Перамогі. Гутарылі, здзімліліся. Мець зносіны з ім было лёгка. Інтэрв'ю з'явілася ў «Звяздзе» 6 мая 2015-га. У ім падрабязнасці і нюансы складанай працы касманаўтаў. Той нумар быў перададзены на памяць.

рылі документ, які канстатаваў, што ён прыняты ў Віцебскі клуб аматараў астраноміі... Сустрэкаўся ён і з вучнямі, педагогамі сярэдняй школы ў аграрным гарадку Ноўка Віцебскага раёна. Туды запрасілі невяпадкова, бо ў гэтай навукальнай установе ёсць планетарый. Ноўкінская школа касманаўтаў вельмі спадабалася. У ліку іншага Алега частаваў лі беларускай гарбатай з траў, якія ёсць у фітабары, паказаў лі спартыўную залу, кабінеты. Прыемна ўражаны ён сказаў, што там створаны ўсе ўмовы для выдатнай вучобы і гурткавай працы... А яму ж ёсць з чым

На жаль, з бацькамі яго на гэты раз пагутарыць не ўдалося, бо яны праводзілі сына ў палят на Байкануры... У гэтыя дні Алега Германавіча ўспамінаюць многія з тых, з кім ён сустракаўся. Напрыклад, незабыўнай была сустрэча са студэнтамі, выкладчыкамі, юнымі астраномамі ў Віцебскім дзяржаўным універсітэце імя П. М. Машэрава. Касманаўт шчыра адказваў на ўсе пытанні. Быў удзячны за сувеніры. Напэўна, асабліва здзіўвіўся, калі пада-

Аляксандр ПУКШАНСКІ. Фота аўтара і Віктара НІКАЛАЕВА

Аляксандр ПУКШАНСКІ. Фота аўтара і Віктара НІКАЛАЕВА

Спорт-тайм

Чудоўны вынік!

У шотландзкіх спартыўным аглядзе «Звязды» расказваем аб завяршэнні біятлоннага сезона, вынікаў дамашняга чэмпіянату свету сярод студэнтаў па канькабежным спорце і выступленні беларускіх гандбольных клубаў у прэстыжных еўрапейскіх турнірах.

стала Дар'я Домрачова. У агульным заліку ў мужчын перамогу святкаваў Мартэн Фуркад з Францыі.

Нагадаем, раней з турніру выбылі беларускі Аляксандра Сасновіч і Арына Сабаленка, якія пацярпелі паражэнні ў гульнях другога круга.

Дар'я Домрачова па колькасці перамог у Кубках свету за кар'еру зраўнялася з нямецкай біятлісткай Магдаленай Нойнэр — у абедзюх по 34 вікторыі.

Наша жаночая зборная заняла восьмае месца ў Кубку нацыі па выніках сезона. У ходзе выступлення ў Кубку свету беларускія біятлісткі зарабілі 4912 ачкоў. Першае месца ў стральбочых лыжніц з Германіі — 6179 балаў, Францыя заняла другую пазіцыю — 5887, на трэцім радку рэйтынга размясціліся спартсменкі з Італіі — 5407.

Брэсцкі гандбольны клуб імя Мяснікова ў першым матчы 1/8 фіналу Лігі чэмпіёнаў праіграў французскаму «Нанту» 24:32. Паўдзёнак у адказ каманды праядзец 1 красавіка ў Францыі.

Дар'я Домрачова выйграла за ключную гонку з масавага старту на дзевятым этапе Кубка свету па біятлоне ў Цюмені. Другое месца дасталася Паўліне Філававай з Чэхіі, бронзавым прызёрам стала Анаіс Шэвалье з Францыі.

Наша жаночая зборная заняла восьмае месца ў Кубку нацыі па выніках сезона. У ходзе выступлення ў Кубку свету беларускія біятлісткі зарабілі 4912 ачкоў. Першае месца ў стральбочых лыжніц з Германіі — 6179 балаў, Францыя заняла другую пазіцыю — 5887, на трэцім радку рэйтынга размясціліся спартсменкі з Італіі — 5407.

Гандбалісты мінскага СКА праіграў ў гасцячым нямецкаму «Магдэбургу» ў перадапошнім матчы групавога этапу розыгрышу Кубка ЕФФ 30:35. Гэта паражэнне пазбавіла арміюцаў шанцаў на выхад у плэй-оф.

Порядок оформления участия в аукционе: в аукцион, допущенному к участию в аукционе, организатор аукциона выдает билет участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано.

Мужчынскі Кубак нацыі выйграў біятлісткі Нарвегіі — 6458 балаў. Беларуская каманда з 3415 ачкамі размясцілася на 15 месца.

Гандбалісты мінскага СКА праіграў ў гасцячым нямецкаму «Магдэбургу» ў перадапошнім матчы групавога этапу розыгрышу Кубка ЕФФ 30:35. Гэта паражэнне пазбавіла арміюцаў шанцаў на выхад у плэй-оф.

Надзeya Скардзіна заняла 16-е месца, Ірына Крэйку размясцілася на 24-й пазіцыі. Жаночы мас-старт быў цікавы і супрацстаяннем за вялікі Хрустальны глобус паміж Кайсай Мякярäinen і Анастасіяй Кузьміной. Фінка размясцілася вышэй за сваю канкурэнтку ў мас-старце і адышла яе ў агульным заліку. Бронзавым прызёрам Кубка свету

Ігнат Галавачок заваяваў тры ўзнагароды на IV студэнцкім чэмпіянаце свету сярод студэнтаў па канькабежным спорце ў Мінску. Найвышэйшую ўзнагароду спартсмен выйграў у мас-старце, а таксама падышоў на другую прыступку п'едэстала па выніках выступлення на дыстанцыі 500 м і 1000 м. У скарбонцы беларуская каманда таксама «бронза» Аляксая Кірэнічка ў забегу на 10 000 м.

Футбалісты маладзёжнай зборнай Беларусі (U-21) паспяхова правялі матч адборачнага турніру ЧЕ-2019. У гасцявым паўдзёнку з Сан-Марына падапечны Людаса Румбозіца дамагліся перамогі — 2:0. Галы на рахунку Яўгена Шаўчэнкі і Дамітрыя Анцілеўскага. Становішча камандаў у 1-й кваліфікацыйнай групе: Грэцыя — 16 ачкоў (6 матчаў), Харватыя — 13 (6), Беларусь — 10 (6), Чэхія — 10 (5), Малдова — 3 (6), Сан-Марына — 0 (7).

Найбольшы колькасць залатых медалёў на спаборніцтвах, якія заваявалі ў Мінску, у спартсменаў з Японіі — пяць узнагарод найвышэйшай пробы. Нагадаем, у чэмпіянаце прынялі ўдзел прадстаўнікі 14 краін.

Наступны матч беларуская «маладзёжка» правядзе 6 верасня ў гасцячым Мадальды.

Найбольшы колькасць залатых медалёў на спаборніцтвах, якія заваявалі ў Мінску, у спартсменаў з Японіі — пяць узнагарод найвышэйшай пробы. Нагадаем, у чэмпіянаце прынялі ўдзел прадстаўнікі 14 краін.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ

Извещение о проведении аукционных торгов с условиями на право проектирования и строительства капитальных строений (зданий, сооружений) в г. Бресте

Table with 4 columns: Предмет аукциона, лот №1, лот №2, лот №3. Contains details of three auction lots for construction projects in Brest.

Умовы продажы: Зямельны ўчасток будзе прадстаўляцца пераможцу аукциона або адзінаму ўдзельніку несаставяўшага аукциона, выразіўшаму згоду на прадстаўленне яму прадмета аукциона в аренду сроком на 5 лет для строительства и обслуживания объекта, на основании решения Брестского горисполкома об изъятии и предоставлении земельного участка, при соблюдении следующих условий:

ГІСТОРЫЯ КУЛЬТУРЫ. І БЕЛАРУСКІ КАСЦЮМ

Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы і Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі на сумеснай імпрэзе прэзентавалі два важныя навуковыя выданні. Гэта серыя «Нарысы гісторыі культуры Беларусі» ў 4 тамах (пад навуковай рэдакцыяй акадэміка НАН Беларусі Аляксандра Лакоткі), якая выйшла ў выдавецтве «Беларуская навука», а таксама кнігі кандыдата гістарычных навук Валянціны Бялявінай і доктара гістарычных навук Любові Ракавай «Беларускі касцюм», надрукаванай выдавецтвам «Беларусь».

Крывае гістарычнае развіццё касцюма ўсіх асноўных сацыяльна-аслоўных груп гарадскога і вясковага насельніцтва Беларусі з ранняга сярэднявечча да сучаснасці. Да нядаўняга часу пад касцюмам беларусаў разумеўся толькі традыцыйны касцюм вясцоўцаў, тады як велізарны пласт культуры магнатаў, шляхты і гараджан заставаўся за межамі інтэрэсаў даследчыкаў.

На выстаўцы ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа НАН Беларусі прадэманстраваны таксама апошнія найбольш цікавыя выданні Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, прысвечаныя беларускай традыцыйнай культуры, вясковай і гарадской, а таксама духоўнай культуры беларусаў.

гісторыі беларускага касцюма, жаночага і мужчынскага, развіццю ткацтва, вышыўкі і іншым прыкладам мастацкага аздаблення адзення.

Да нядаўняга часу пад касцюмам беларусаў разумеўся толькі традыцыйны касцюм вясцоўцаў, тады як велізарны пласт культуры магнатаў, шляхты і гараджан заставаўся за межамі інтэрэсаў даследчыкаў.

На выстаўцы ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа НАН Беларусі прадэманстраваны таксама апошнія найбольш цікавыя выданні Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, прысвечаныя беларускай традыцыйнай культуры, вясковай і гарадской, а таксама духоўнай культуры беларусаў.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ

Чатырохтомнае фундаментальнае выданне «Нарысы гісторыі культуры Беларусі», у якім адлюстравана гісторыя культуры Беларусі ад эпохі Сярэднявечча да нашых дзён, стала вынікам шматгадовай працы вучоных Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы. Першы том серыі прысвечаны пытанню паходжання, фарміравання і развіцця шляхецкай культуры XIV — пачатку XX стагоддзя. У другім томе разглядаюцца асаблівасці эвалюцыі культуры беларускага горада ў X — пачатку XX стагоддзя. Трэці том складаецца з дзвюх кніг, у якіх асвятляюцца асаблівасці эвалюцыі матэры-

яльнай і духоўнай культуры беларускай вёскі XIV — пачатку XX стагоддзя. Завяршае серыю чацвёрты том, дзе аналізуюцца этапы эвалюцыі, тэндэнцыі і вопыт айчынай архітэктуры, прафесійнага выяўленчага і доктарыўна-прыкладнага мастацтва, традыцыйных мастацкіх рамёстваў, экранных мастацтваў, музычнага і тэатральнага мастацтва XX — пачатку XXI стагоддзя. Такое даследаванне не мае аналагаў і з'яўляецца фундаментальнай асновай для навуковага суправаджэння развіцця нацыянальнай культуры.

Праца-падсумаванне этнолагаў Бялявінай і Ракавай «Беларускі касцюм» упершыню рас-

трабаванай. Аўтары сабралі велізарны факталагічны матэрыял, значная частка якога ўпершыню ўведзена ў навуковы зварот, і прааналізавалі яго з дапамогай новых метадалагічных пазіцый. Кніга багата праілюстравана творами мастацтва XVI—XIX стагоддзяў і фотаздымкамі XIX—XX стагоддзяў.

Спецыяльна да прэзентацыі выданняў была падрыхтавана кніжная выстаўка, прысвечаная

МЕСЦА ГІСТАРЫЧНЫХ РАШЭННЯЎ

Год таму «Звязда» пісала пра сітуацыю, якая склалася вакол Круэўскага замка. У той час у сёвца трапілі шматлікія фотаздымкі валуноў, што ляжалі па ўсёй тэрыторыі старажытнага муро. Як высветлілася пазней, там вялася падрыхтоўка да археалагічных работ, з дапамогай бульдозера... Розныя спецыялісты выказаліся, наколькі слушным было выкарыстанне такіх метадаў. Адметна, што за той год, які прайшоў пасля публікацыі, сітуацыя не тое што не пагоршылася. Яна істотна выраўнялася ў лепшы бок.

За гэты час на замкавых руінах зроблена часовае кансервацыя. Так званы драўляны павільён усталявалі над рэшткамі вежы. Варта адзначыць, што з дапамогай такога спосабу руіны кансервуюць і ў многіх іншых краінах — гэта досыць недарага, але эфектыўная тэхніка. Самы лепшы падыход, які часам выкарыстоўваецца за мяжой, — усталяванне шкляных канструкцый — яны дазваляюць бачыць першаасны выгляд помніка. Аднак у нашых рэаліях складана ўявіць, які было б, калі б у адчыненым будынку, які знаходзіцца без аховы, усталявалі шкло. Наўрад ці яно доўга б там пратрымалася...

Варта адзначыць, што такія кансервацыі на замку рабіліся ўжо неаднойчы. У 1990-х гадах спецыялістамі «Белрэстаўрацыі» была зроблена падобная. У 2004 годзе такую ж справу

стаўрацыі праектнага філіяла «Белрэстаўрацыі» Уладзіміра Сіняўскага, вось што ён адзначыў: — У гэтым годзе плануем аднаўляць паўночна-заходнюю сцяну. Будзем рэстаўраваць цагляную і бутавую кладкі, запаўняць швы, аднаўляць разбураныя ўчасткі. А пасля усталяваць кансервацыйны дах. Поўнай рэстаўрацыі замка не плануецца. Мы збіраемся рэстаўраваць толькі ніжнія часткі сцен. Пазней мяркую аднавіць кавалек галерэі каля вежы. Там рэканструюецца і левіца — на яе трэцім ярусе запланавана стварыць уваход у вежу. З часам будзе рэканструявана і сама вежа. Калі дазволіць сродкі, хочам аднавіць і ўяўную браму, і нават пад'ёмны мост.

Спецыяліст адзначае, што рада Міністэрства культуры ў свой час рэкамендавала ім спачатку аднавіць усю сцены, а пасля брац-

Фота зроблена кандыдатам гістарычных навук, дацэнтам Алегам ДЗЯРЖОЎІЧАМ.

распачыналі студэнты-валанцёры. Варта дадаць, што як папярэднія кансервацыі, так і гэта з'яўляюцца часовымі — паступова канструкцыі пачнуць разбурацца. Таму ў далейшым можа быць два шляхі — аднаўляць вежу ці праз колькі часу рабіць больш грунтоўную кансервацыю. У будучыні запланавана рэканструкцыя Княжацкай вежы і кансервацыя замкавых сцен — апошняе плануецца распачаць ужо сёлета.

Натуральна, сітуацыя не засталася па-за ўвагі каментатараў сацыяльных сетак. Аднак выказваюцца па ёй і спецыялісты, якія дзеляцца ўласным бачаннем далейшага лёсу старажытнага муро. «Праблема ў тым, што да дахаў на гэтых вежах ніхто не прыкмы, а іх форма нідзе не зафіксавана: ці была вежа цалкам накрытая, ці была адкрытая баявая галерэя? Я думаю, было б вельмі добра зрабіць на іх адкрытыя аглядныя пляцоўкі, а абрыс аформіць у выглядзе руін», — адзначае гісторык Мікола Волкаў. «Унутры вежы маглі б быць размешчаны канструкцыі, падобныя да рэштатовай падтрымкі сцяны. Таксама з яе дапамогай можна будзе падняцца наверх, у тым ліку часткова ў тойшы сцяны, паглядзець на краявіды з вокнаў», — мяркую архітэктар-рэстаўратар Зміцер Савельев.

Карэспандэнт «Звязды» звярнуўся і непазрасьдана да навуковага кіраўніка аднаўлення Круэўскага замка, намесніка дырэктара па рэ-

стаўрацыі праектнага філіяла «Белрэстаўрацыі» Уладзіміра Сіняўскага, вось што ён адзначыў: — У гэтым годзе плануем аднаўляць паўночна-заходнюю сцяну. Будзем рэстаўраваць цагляную і бутавую кладкі, запаўняць швы, аднаўляць разбураныя ўчасткі. А пасля усталяваць кансервацыйны дах. Поўнай рэстаўрацыі замка не плануецца. Мы збіраемся рэстаўраваць толькі ніжнія часткі сцен. Пазней мяркую аднавіць кавалек галерэі каля вежы. Там рэканструюецца і левіца — на яе трэцім ярусе запланавана стварыць уваход у вежу. З часам будзе рэканструявана і сама вежа. Калі дазволіць сродкі, хочам аднавіць і ўяўную браму, і нават пад'ёмны мост.

Спецыяліст адзначае, што рада Міністэрства культуры ў свой час рэкамендавала ім спачатку аднавіць усю сцены, а пасля брац-

распачыналі студэнты-валанцёры. Варта дадаць, што як папярэднія кансервацыі, так і гэта з'яўляюцца часовымі — паступова канструкцыі пачнуць разбурацца. Таму ў далейшым можа быць два шляхі — аднаўляць вежу ці праз колькі часу рабіць больш грунтоўную кансервацыю. У будучыні запланавана рэканструкцыя Княжацкай вежы і кансервацыя замкавых сцен — апошняе плануецца распачаць ужо сёлета.

Натуральна, сітуацыя не засталася па-за ўвагі каментатараў сацыяльных сетак. Аднак выказваюцца па ёй і спецыялісты, якія дзеляцца ўласным бачаннем далейшага лёсу старажытнага муро. «Праблема ў тым, што да дахаў на гэтых вежах ніхто не прыкмы, а іх форма нідзе не зафіксавана: ці была вежа цалкам накрытая, ці была адкрытая баявая галерэя? Я думаю, было б вельмі добра зрабіць на іх адкрытыя аглядныя пляцоўкі, а абрыс аформіць у выглядзе руін», — адзначае гісторык Мікола Волкаў. «Унутры вежы маглі б быць размешчаны канструкцыі, падобныя да рэштатовай падтрымкі сцяны. Таксама з яе дапамогай можна будзе падняцца наверх, у тым ліку часткова ў тойшы сцяны, паглядзець на краявіды з вокнаў», — мяркую архітэктар-рэстаўратар Зміцер Савельев.

Карэспандэнт «Звязды» звярнуўся і непазрасьдана да навуковага кіраўніка аднаўлення Круэўскага замка, намесніка дырэктара па рэ-

Асоба

«У АКІЯНЕ ЛЮДСКОЙ НЕМАТЫ»

Сёлета спаўняецца 125 гадоў з дня нараджэння класіка беларускай літаратуры, аднаго з пачынальнікаў сучаснай нацыянальнай прозы, публіцыста, крытыка, літаратуразнаўцы — Максіма Гарэцкага.

Восенню 1912 года віленская «Наша ніва» пачала друкаваць замалёўкі і карэспандэнцыі, а ў 1913 годзе і мастацкія творы, дасланыя з горада Горкі Магілёўскай губерні і падпісаныя псеўданімам Максім Беларус. А праз год рэдакцыя газеты выказала шчырую ўдзячнасць маладому пісьменніку за плённае супрацоўніцтва і надзеі на далейшае развіццё яго таленту: «Максіму Беларусу. Таму праз Вас «памяножна будзе слава слаўнай айчыны нашай. Калі толькі агонь, каторы гарыць у Вас, будзе далей разгартацца». Гэтым маладым пісьменнікам быў Максім Іванавіч Гарэцкі. Словы, дасланыя з рэдакцыі, сталі прачыты.

Максім Гарэцкі пражыў кароткае жыццё. І абарвалася яго гвалтоўна ў час росквіту творчых сіл пісьменніка. Лёс не песціў Гарэцкага неспадзванымі ўдачамі, не адорваў незаслужанымі ўзнагародамі і шчадротамі. Навадварот, жыццёвая сцяжына была не роўнай, не гладкай, а пакрыта частай. На ёй раз-пораз узніклі непрадбачаныя перашкоды, цяжкасці. Нярэдка даводзілася вырашаць складаную дылему: у якім кірунку ісці далей, каб застацца самім сабою, не здрадзіць чалавечаму, пісьменніцкаму пакліканню. І мы бачым, што выбар Гарэцкага, які правіла, быў беспамылковы, бо ў сваіх памкненнях і ўчынках

ён кіраваўся высокімі прынцыпамі гуманізму, ідэі праўды, добра і справядлівасці.

Максім Гарэцкі ўвайшоў у літаратуру следам за Янкам Купалам і Якубам Коласам, з якім асабіста быў знаёмы. Сёння ён — агульнапрызнаны класік беларускай літаратуры, адзін з самых таленавітых пачынальнікаў нацыянальнай мастацкай прозы. Сваё кароткае жыццё Гарэцкі прысвяціў выкасароднай справе духоўнага адраджэння роднай краіны, выхаванню нацыянальнай свядомасці беларусаў.

У вёсцы Малая Багацькаўка на Магілёўшчыне прайшло яго маленства. Максім быў здольным, цікавым хлапчуком. Любіў кнігі, шмат чытаў. Ужо ў дзяцінстве маленькі Максімка, паходзе сведчання яго брата Гаўрылы Іванавіча, быў на ўсё жыццё зачараваны дзівоснымі казкамі дзядзі-

ны Хрысціны, ціхімі песнямі сваёй матулі Ахрасіны, у казках і песнях пазнаваў ён цяжкую гісторыю сацыяльна і нацыянальна прыняволеннага беларускага народа.

Творы пісьменніка-грамадзяніна, наватара не перастаюць здзіўляць і захапляць сваім глыбокім пранікненнем у сутнасць народнага жыцця, чалавечай душы.

Найвялікшы пісьменніцкі клопат у Гарэцкага быў у тым, каб акрэсліць, працярыць шляхі пайданасці нацыянальнай інтэлігенцыі з народам, з «родным карэннем», з вытокамі. Яшчэ ў сваім раннім артыкуле «Развагі і думкі» (1914 год) пісьменнік, звяртаючыся да свайго маладога сучасніка, пісаў: «Калі не хочаш ты расчаравацца ў жыццё, калі-ты ты папраўдзе ёсць інтэлігент і жыеш не так, што «наўсе, наліўся, і хвосцік завіўся», — не глушы ў сваім дэмакратычным сэрцы беларускіх здаровых народных пацуюць. Дай веры, не расчаруешся. Не бжы ад народа, а бжы да народа. Ён цябе разварушыць. А ў падзяку таму, хто даў табе сэнс жыцця, ты папраўдзі шчыра». Словы, прамоўленыя сто гадоў таму, не страцілі сваёй актуальнасці і ў нашы дні.

Усё, напісанае рукою выдатнага майстра слова, і сёння мае вялікую мастацкую каштоўнасць. Творы пісьменніка-грамадзяніна, наватара не перастаюць здзіўляць і захапляць сваім глыбокім пранікненнем у сутнасць народнага жыцця, чалавечай душы.

У Разанцаўскім вучэбна-педагагічным комплексе дзіцячых і зацверджаны ў 1929 годзе агульнадзяржаўны звод законаў — Статут Вялікага Княства Літоўскага, які на той час лічыўся найлепшым сістэматызаваным зборнікам законаў. Таму сучаснікі ўважалі Жыгімонта за «правіцеля і захаваўніка гонару, годнасці, даброцця і шчасця ўсіх сваіх падданных і свабоды народнага права». А вядомы гуманіст Эразм Ратэрдамскі параўнаў яго з біблейскім законатворцам Саламонам.

Тамара ЕРАСЦЕНКА

Жыгімонт Казіміравіч

Пантэон

Жыгімонт Казіміравіч пражыў аж 81 год, з якіх 42 гады ўладарыў у Вялікім Княстве Літоўскім і Польскім Каралеўстве. «Солодая память» пра Жыгімонта Казіміравіча доўга жыла пасля яго смерці на Літве. Ва ўяўленні шляхты Жыгімонт быў з тых добрых гаспадароў, хто «правым сэрцам проста гаворылі, палітыкі не зналі, а у рот праводзі, яко солюе в очи, кидывали». Дабрадзусны і просты ў жыцці Жыгімонт і спраўды быў апошнім нашым манархам, які прытрымліваўся патрыярхальных традыцый сваіх прадзедаў. Добрым словам казалі пра яго: «Той немцев, як собак, не любил и яхов з их хитростю велми не любил, а Литву и Русь нашу любительно миловал. И горяздо лучше напаше за него мевались, хоть в так дорогих свитах не хаживали».

Ад праўлення брата Аляксандра ў спадчыну Жыгімонта дасталіся варожыя адносіны з Вялікім Княствам Маскоўскім. Паміж ВКЛ і Маскоўяй за час праўлення Жыгімонта Казіміравіча адбылося тры вайны: у 1507—1508, 1512—1522 і 1534—1537 гадах. Гэтыя войны для ВКЛ скончыліся адчувальнай стратай Смаленска, што адкрывала шлях маскоўскаму войскам углыб Літвы. Маскоўскія палкі даходзілі амаль да Вілені. Войны спусташалі тэрыторыю дзяржавы і вычышчалі яе скарбніц. Наладзіць эфектыўную абарону як ад ворага з усходу, гэтак і ад імклівых набегу крымскіх татароў з поўдня пра марудлівасці паспалітага рушэння (шляхецкага апалчэння) было цяжка, а сродкаў для наймітаў не хапала. Тым не менш Жыгімонт дамогся некалькіх слаўных перамог. Самая гучная з якіх — Аршанская перамога 8 верасня 1514 года над маскоўскім войскам. Хоць не ўдалося вярнуць Смаленск, але было вярнуць Мсціслаў, Крычаў і Дуброўна. Куды важнейшым было для Жыгімонта палітычнае значэнне Аршанскай

перамогі, бо яна разваліла саюз Свяшчэннай Рымскай імперыі і Маскоўіі супраць ВКЛ і Польскага Каралеўства з мэтай іх падзелу. Імператар Максіміліян Габсбург разарваў саюз з Маскоўяй і заключыў савозны дагавор з Жыгімонтам. У 1535 годзе ў Маскоўіі быў адваёваны Гомель, які зноў увайшоў у склад ВКЛ. Некалькі значных перамог над крымскімі татарамі атрымаў слаўны гетман Канстанцін Астрожскі. Так што Жыгімонт Казіміравіч у вачах сучаснікаў заслужыў славу «непераможнага караля Сармацкай

Еўропы», як яго назваў у сваім прысвячэнні да пэмы «Пруская вайна» лацінамоўны паэт Ян Вісіліцкі.

Аднак слава палкаводца не прываблівала Жыгімонта Казіміравіча. Ён не баўся ваенных нястач і ўзбачкаў войска, як у 1508 годзе, калі першым пераправіўся на кані чэраз Дняпро, ведучы за сабой воінаў. Валодаючы мужнасцю і сілаю (аднойчы нейкі каваль сагнуў пальцамі ягоны грош, як нявартую плату за падкоўванне гаспадаровага каня, на што Жыгімонт двума пальцамі разгнуў гэты грош). Ён як правіцель слушна давяраў баявыя дзеянні больш дасведчаным людзям, сваім гетманам — Канстанціну Астрожскаму і Юрыю Радзівілу. А сам дамагаўся на соймах вайсковыя падатку, збіраў войска, вёў рэй у дыпламатыі (напрыклад, перацягнуў на свой бок Крымскае ханства).

Галоўнай мэтай свайго праўлення Жыгімонт Казіміравіч лічыў «уладкаваны стан» Вялікага Княства Літоўскага і Кароны Польскай. Пад яго кіраўніцтвам быў падрыхтаваны і зацверджаны ў 1529 годзе агульнадзяржаўны звод законаў — Статут Вялікага Княства Літоўскага, які на той час лічыўся найлепшым сістэматызаваным зборнікам законаў. Таму сучаснікі ўважалі Жыгімонта за «правіцеля і захаваўніка гонару, годнасці, даброцця і шчасця ўсіх сваіх падданных і свабоды народнага права». А вядомы гуманіст Эразм Ратэрдамскі параўнаў яго з біблейскім законатворцам Саламонам.

Жыгімонт і правіць дзяржавай імкнуўся не сілай улады, а Боскімі законамі. Манарху ўладу ён разглядаў як святую місію справядлівага кіравання дзяржавай і людзьмі, ускладзеную на яго Богам. «Тым больш калі ўлада і ўсё быццё наша ў руцэ Бога, і што значыць каралеўства перад абліччам яго — ёсць толькі нягодны прах», — як ён павучаў

свайго пляменніка венгерскага і чэшскага караля Людовіка.

Як спраўдны хрысціянін, Жыгімонт падняўся над канфесійнымі разыходжанямі і вызначыўся верацярпімасцю. У яго часы назіраецца і адраджэнне праваслаўнай царквы ў ВКЛ, і пашырэнне ідэй рэфармацыі ў ягоных ўладаннях. А гуманістычныя светапогляд прывіў Жыгімонта ягоны настаўнік — італьянскі гуманіст Філіп Калімах. Жыгімонт любіў новую рэнесансную культуру, запрашаў да свайго двара італьянскіх мастакоў, скульптараў і майстроў. Цудоўным помнікам мецэнатства Жыгімонта стаў вельмі рэнесансны палац на Вавеле ў Кракаве — сапраўдны шэдэўр еўрапейскай культуры. Алекаваўся Жыгімонт над вучонымі і прафесарамі Ягелонскага ўніверсітэта. Высока цаніў ён і беларускага асветніка Францыска Скарыну і, паважаючы яго «вартую даверу дабрачынасць, незвычайную вучонасць у мастацтве медыцыны, дасведчанасць і ўменне», узяў пад сваю ахову.

І вартыя даверу словы Жыгімонта, што ён «не літуучы працы своее, а наперад здарова своего... во в покою и в обороне заховать и зоставить» жадае Вялікае Княства Літоўскае, што і засведчыў сваёй дзейнасцю. Таму невпадкова, калі ў 1514 годзе на Літву рушылі маскоўскія палкі, людзі са слязьмі прасілі свайго гаспадара: «...останься с нами, жаелаем с жонкамі і сыновьями ити всюду за тобой, куды скажеш». І ён застаўся ў краіне, сабраў войска і адбыў варажое наўсцё.

Інашае стаўленне да Жыгімонта Казіміравіча было ў Польшчы, дзе яго лічылі інавацыйна вадзім і нястачам. У 1537 годзе магнаты і шляхта сарвалі паход Жыгімонта ў Малдавію. Аднак для Каралеўства Жыгімонт Казіміравіч зрабіў нямаля. Ён далучыў да Польшчы ў 1526 годзе Мазовію

разам з будучай яе сталіцай Варшавай. Пад яго кіраўніцтвам у 1525 годзе была выйграная вайна ў Тэўтонскага ордэна і сам ордэн перастаў існаваць, а Прусія ў асобе пляменніка Жыгімонта Альбрэхта Гогенцолерна прынёсла васаальную прысягу польскаму каралю. Прусія была ператворана ў герцагства на чале з Альбрэхтам.

На спіле жыцця Жыгімонт Казіміравіч, адчуваючы ўгасанне сіл, перадаў у 1544 годзе свайму сыну Жыгімонта Аўгусту частку ўлады ў ВКЛ. Карыстаючыся старэйшай немачуж Жыгімонта, ягоная жонка, прагавітая да багачы і ўлады італьянка Бона Сфорца, запраўляла ў Польскім Каралеўстве. Жыгімонт вымушаны быў трыццаць самаўраўства сваёй «наймілейшай жонкі». Засмучаў яго і «няслушны» шлюб сына з князёўнай Барбарай Радзівіл, супраць якой былі настроены польскія панствы і шляхта. Але Жыгімонт па дабраце сэрца не стаў перашкаджаць шчасцю сына.

Сваю хваробу і надыходзячую смерць Жыгімонт Казіміравіч, па словах каралевы Боны, пераносіў «з той мужай свядомасцю, з тым цярпеннем, з якімі ўсё гэтага жыцця прыкрасці прызвычаіўся пераносіць». Паўна, вось гэтак цярпенне, за якім хаваўся і грунтоўнасць палітычных рашэнняў, нават «цвёрдасць душы і мудрасці», якія Жыгімонт праўляў у крытычныя моманты, і спрыялі яго праўленню, якое прынёсла яму «чесьць і славу на веку». Але любілі Жыгімонта Казіміравіча за тое, што ён быў «пан вельмі добры, справядлівы і міласердны ку подданным своим». Гісторыкі могуць аспрэчваць гэты выраз, але пасля Жыгімонта Казіміравіча ніводны ўладар ВКЛ не ўшанаваны падобным прызнаннем ад сваіх падданных.

Вітаўт ЧАРОПКА.

ВЯЗЫНСКАЕ ГУКАННЕ

Свята «Гуканне вясны», прымеркаванае да дня прылёту птушак з выраю і якое ў народзе спрадэку называюць «Саракі», прайшло на радзіме Народнага паэта Янкі Купалы ў вёсцы Вязынка. Як і ў мінулыя вёсны, гуляне было арганізавана грамадскай суполкай «Студэнцкае этнаграфічнае таварыства». Многія ўдзельнікі свята прыехалі са сталіцы, Маладзечна, Мінскага, Пухавіцкага раёнаў.
— Сапраўднае аўтэнтычнае свята! Такага вясёлага і спеўнага ў Беларусі ўжо не убачыш, таму мы кожны год прыязджаем сюды, — кажуць дзяўчаты з фальклорнага гурта «Калыханка» з Міханавічаў.
Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Птушкі і мы

ГОД ШЧЫГЛА — ГЭТА І ІХ ГОД

Птушка 2018 года адзначыла многія прозвішчы: Шчыгел, Шчыгол, Шчыгельскі, Шчыглік, Шчаглоўскі... Грамадская арганізацыя «Ахова птушак Бацькаўшчыны» (АПБ) вырашыла зрабіць прыёмнае ўсім тым, хто мае «шчыгла» ў папярце.

Калі ваша прозвішча вытворнае ад назвы сёлета года крылатага сімвалу — членства ў АПБ у гэтым годзе для вас будзе бясплатным. Проста напішыце на пошту info@ptushki.org, пазначыўшы ў тэме паведамлення сваё прозвішча, паведамляе кіраўнік праекта Карына САЛАВЕЙ.

Што значыць быць сябрам АПБ?

Хто яны такія? Гэта ўсе тыя, хто хоча дапамагчы дзікай прыродзе і яе насельнікам, хоць каб эксістэцы Беларусі не разбураўся. Гэта моладзь і сталыя людзі, гэта бацькі і дзеці, настаўнікі і вучні. Ахова птушак Бацькаўшчыны — найбуйнейшая прыродаахоўная арганізацыя ў Беларусі, якая мае 2500 членаў, валандраў і прыхільнікаў. Але гэта, вядома, яшчэ не мяжа. Грамадскія арганізацыі такога кшталту ў іншых краінах маюць дзясяткі тысяч удзельнікаў, а ў брытанскім Каралеўскім таварыстве аховы птушак і ўвогуле іх 1,5 мільёна!

Ёсць знаёмыя Шчыгловы?

Калі вы ведаеце кагосьці з пералічанымі вышэй прозвішчамі, раскажыце яму ці ёй пра цудоўную магчымасць стаць членам гэтай грамадскай арганізацыі і даведацца больш і пра шчыглоў, і пра іншых птушак, а яшчэ пра тое, як дапамагчы прыродзе застацца для ўсіх утульным домам. «Спаздаёмся, — кажа Карына, — што да нас сёлета далучыцца вялікая чарада «шчыглоў!» Цікава, што ў АПБ нямала людзей з «птушчынымі» прозвішчамі: Салавей, Кулік, Сарока, Варасіеў, Шлак... Але ў арганізацыі, зразумела, радыя вітаць сярод сваіх членаў усіх беларусаў незалежна ад прозвішча. Варта ведаць: усе новыя члены, якія далучацца да арганізацыі ў сакавіку, атрымаюць у падарунак птушыны значок.

Сяргей КУРКАЧ

«ТЭАТР — ГЭТА СВЯТА» Прысвячаецца Сусветнаму дню тэатра — 27 сакавіка

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 1. Станіслаў ... Беларускі кампазітар XIX ст., уладжнец Ігуменшчыны (Чэрвеньшчыны), першая беларуская опера якога «Сялянка» была пастаўлена ў г. Мінску ў 1852 годзе. 5. «... Падгорны». Опера кампазітара Я. Цікоцкага, з паказу якой у 1939 годзе адбылося адкрыццё Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета ў новым будынку, пабудаваным па праекце вядомага архітэктара Іосіфа Лангбарда; датай жа нараджэння тэатра лічыцца май 1933 года, калі была пастаўлена опера Ж. Бізэ «Кармэн» з вялікай беларускай спявачкай Л. Аляксандравай у галоўнай ролі. 8. Закончаная частка спектакля. 10. Батлейка альбо ... Беларускі народны ляльчыны тэатр, які існаваў ажно з XVI стагоддзя. 11. Сталіца адной з заходнеўрапейскіх краін, дзе ў 1961 годзе пад эгідай ЮНЕСКА была устаноўлена Сусветны дзень тэатра, які адзначаецца штогод 27 сакавіка. 12. Сукупнасць п'ес, песень і іншых твораў, якія выконваюцца ў тэатры, на эстрадзе, у цырку. 13. «Старая ёлка голасна ўздыхнула: // «... надыходзіць, // А зіма мінула». З верша В. Вярбы «Пралеска». 15. «... — гэта свята, і туды нельга дапускаць пошласць». У. Этэш. 16. «Усё ў гэтым ... сэрцу міла, // Бо я люблю ... родны мой». З верша К. Буйло «Люблю». 20. Упрыгожанне, слова чаго-небудзь. 21. Грамадзянская судовая справа. 22. Міхась ... (сапр. Міхал Кудзелька). Беларускі пісьменнік, драматург; па сваёй аповесці «Свінапас» разам з кінарэжысёрам і сцэнарыстам Ю. Тарчэнкам ён напісаў сцэнарый першага беларускага мастацкага фільма «Лясная быль», які выйшаў на экраны Беларусі ў 1926 годзе. 23. Узвышэнне, зробленае шляхам насыпкі зямлі, грунта. 25. Драматычны вобраз акцёра на сцэне. 26. Калектыў артыстаў тэатра, цырка. 28. Блізкае кроўнае сваяцтва (перан.). 32. «... заўсёды сучаснае». Ф. Дастаеўскі. 34. «Без музыкі, без дуды, // Ходзяць ... не туды». (З прыпеўкі). 35. Буйная заходнеўрапейская рака, якая упадае ў Паўночнае мора. 36. Клавіша гармоніка, баяна. 37. ... Антосява. Імя артысткі Нацыянальнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа, якая за 30 гадоў сцэнічнай дзейнасці стварыла каля 40 цікавых мастацкіх вобразаў; тэатр у г. Віцебску адкрыўся ў 1926 годзе. 38. Стэфанія ... Выдатная актрыса — кулапаўка, легенда сцэны,

народная артыстка ССРСР. За сваё жыццё Стэфанія ... сыграла каля 200 роляў; першую яна выканала ў 16-гадовым узросце ў п'есе У. Галубка «Ганка».

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Той, хто кіруе вясельнай цырымоніяй (разм.). 2. Прыняцце на работу. 3. Пакудзіна для зачэрпвання вады, квасу. 4. Музычны твор хуткага тэмпу. 6. ... Буйніцкі. Імя акцёра, рэжысёра, стваральніка нацыянальнага прафесійнага беларускага тэатра, уладжэнца Глыбоччыны. 7. «Добры ... — пэўная прыкмета духоўнага здароўя». М. Горкі. 9. Беларускі народны музычны інструмент. 14. Аматы тэатра. 17. «... — чалавек з душою паэта і воляю капрала». А. Ваіда. 18. Жаночае паліто свабоднага пахрою. 19. Вялікаму артысту — вялікая ... (японская прык.). 22. Летні месяц 1890 года, калі ў г. Мінску спектаклем «Сфінкс» адбылося адкрыццё гарадскога тэатра; сёння — гэта Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Я. Купалы. 24. Камедыя Я. Купалы, якая ўпершыню была пастаўлена ў 1913 годзе ў г. Вільні (сёння — Вільнюс), затым — у г. Пецярбург, дзе галоўную ролю выконвала знакаміта артыстка Паўліна Мядзёлка. 27. «Адзіны цар і ... сцэны — таленавіты артыст». К. Станіслаўскі. 29. ... Луцэнка. Імя вядомага найстарэйшага рэжысёра і мастацкага кіраўніка Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага; тэатр быў створаны ў 1927 годзе ў г. Бабруйску. 30. Мастацкі ... Рэдка арыгінальны жанр, з якім выступаюць некаторыя артысты эстрады. 31. «Усё жыццё ... — Увесь свет — вялікая сцэна». Афарызм невядомага аўтара. 33. Тэатральнае ці эстраднае прадстаўленне, складзенае са сцэн, аб'яднаных агульнай тэмай.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	6.55	19.36	12.41
Віцебск	6.44	19.27	12.43
Магілёў	6.45	19.26	12.41
Гродна	6.43	19.22	12.39
Брэст	7.11	19.51	12.40
	7.12	19.50	12.38

Месяц

Першая квадра 24 сакавіка.
Месяц у сузор'і Льва.

Імяніны

Пр. Венядзікта, Расціслава.
К. Лідзі, Бенядзікта, Мацяя, Эрнеста, Яна.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

22 гадз. 01 гадз.
19 гадз. 04 гадз.
16 гадз. 07 гадз.
13 гадз. 10 гадз.

Абазначэнні:

- няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
- невялікія геамагнітныя узрушэнні
- слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА 0..+2°C
ВІЛЬНІЮС 0..+2°C
КІЕЎ 0..+2°C
МАСКВА 0..+2°C
РЫГА 0..+2°C
С.ПЕЦЯРБУРГ 0..+2°C

УСМІХНЕМСЯ

Пасля сямейнага скандалу жонка так халдна паглядзела на мужа, што ён прастудзіўся.

З тоста цешчы на вяселлі:
— Не было б «горка!»... Калі б цяжарнасць не дапамагла...

Інструктар па тэхніцы бяспекі вельмі любіў раскаваць павучальныя гісторыі са свайго жыцця. Усе яны заканчваліся аднолькава: «Да балычцы, вядома, не давезлі...»

— Я за натуральнасць. Мне падыходзіць мае бровы, вейкі, пазногці.
— Не даў грошай?
— Не даў.

Асіметрычная помста — гэта калі сусед кіню камень у твой агарод, а ты яму вываліў самазвал з каменнем у яго.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 ад 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙСЬКАЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКА Павел Яўдэвіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛІГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВИН (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. СОСКОЛЬКА, С. РАСКОЛЬКА, А. СЛАНСКОЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (гэл.факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, скартарыя — 292 05 82, аддзялення за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў; у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гомелі: 23 27 27, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03, бухгалтэры: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; e-mail: info@zviazda.by, (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Рэдактар матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета аплукавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку» ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 1164.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Нумар падпісаны ў 19.30
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 26 сакавіка 2018 года.